

Lettere da Sarajevo

SARAJEVSKIE SVESKE

Les cahiers de Sarajevo

САРАЈЕВСКЕ СВЕШКЕ

Sarajevo skrivbocker

Sarajevo's litteroe magasin

SARAJEVSKI ZVEZKI

Sarajevs litterära

Hefte aus Sarajevo

САРАЈЕВСКИ ТЕТРАТКИ

Сараевские тетрадки

Kirjeitä Sarajevosta

SARAJEVO NOTEBOOK

UVODNIK

Velimir Visković

Riječ urednika 7

DIJALOG

Dane Zajc i Aleš Debeljak

Dane Zajc

..... 13

Pjesme 41

U PRVOM LICU

Zdravko Grebo

Tri vještice iz Rija 61

DNEVNIK

Bogomil Đuzel

Na rubu ... onoga što
mi/nam se dešava 73

MANUFAKTURA

Lidija Dimkowska

Boris A. Novak

Luko Paljetak

Radmila Lazić

Alma Lazarevska

Olivera Čorveziroška

Goran Petrović

Tvrtko Kulenović

Pjesme 109

Pjesme 139

Pjesme 159

Pjesme 167

Crvena pelerina 179

(U)pletena priča 189

Slike sa izložbe 193

Priče

Francuska veza 199

Beograde, laku noć 200

Rajski proplanci 204

Oblaci nad Tarom 206

Debeljuška 211

Islam, katoličanstvo,
pravoslavlje 217

Prešeren, u jednom dahu ... 231

Nina Kokelj

Rusmir Mahmutćehajić

Kolja Mićević

BALKAN

Aleš Debeljak

Andrew Wachtel

Balkan 247

Kada i zašto je
"jugoslovenska kultura"
imala smisla 251

Krzysztof Czyzewski

Snežana Bukal

Bosna postaje

naša – do bola 263

Ikonoklast i ikonoborac 277

FOKUS

Velimir Visković

Enver Kazaz

Boris A. Novak

Nenad Milošević

Branimir Donat

Ivo Brešan

Tonko Maroević

Igor Isakovski

Balša Brković

Jesu li nam društva

književnika još potrebna? . . . 299

Sveći blago

dijeće – tamničari nacija 301

Položaj književnosti,

književnika i književnih

udruženja u Sloveniji 307

Lustracija za književnike? . . . 311

Društvo književnika –

književnička društva 317

Književničke udruge 319

Pjevidruzi u zbor! 321

Društva pisaca

u Makedoniji 225

Fatalna privlačnost između

svake vlasti i diletanata 329

PASOŠ / PUTOVNICA / POTNI LIST

Portugalska poezija

Pedro Tamen

Ana Hatherly

Vasco Graça Moura

Fernando Pinto do Amaral

Nuno Júdice

Teresa Rita Lopes

Fernando Pinto do Amaral

Pjesme 335

Pjesme 337

Pjesme 339

Pjesme 340

Pjesme 342

Pjesme 344

Suvremena portugalska

poezija – promjenljivi mozaik . . 355

KRITIKA

Aleš Debeljak

Andeli i zmajevi 361

Melankolična odbrana

spisateljske imaginacije 361

Onkraj pustinje 362

Potresni trag zmajevе šape . . 364

Andeli svagdanjeg svijeta . . . 365

Abdulah Šarčević

Sladana Jačimović

Aleksandar Jerkov
Enver Kazaz

Faruk Šehić
Elizabeta Šeleva

PORTRET SLIKARA

Milica Nikolić

Fascinantna pjesnička trilogija	366
Dnevna soba pod opsadom . .	368
Religijsko-filozofski izraz ljudskog mišljenja i doživljavanja	371
Decenija velikih pripovedača	381
Srce priče	385
Mogućnosti žanrovskog romana	389
Lattice svjetlosti	393
Katahrestički čitajući Sarkanjca	397

Emir Dragulj 403

Александар Јерков

СРЦЕ ПРИЧЕ

Отупели и огрезли у нарцистичкој охолости, српски писци и критичари воле да мало сачекају. Тек онда када већ и врапци на гранама – поносни на своју улогу у Андрићевој причи или Слотердајковом есеју, мојој омиљеној лектури – стану да понављају како је неки писац велик, одличан, изузетан, они помпезно и одважно почну да прикључују свој аутентично индивидуалан хорски глас. И верују да од тривијалног трача до којег уме да се вине њихова хвала српска књижевна јавност треба да зависи више него од страсти читања и врлине залагања за књижевне вредности. Тако је то у провинцији која своју заосталост чува као национално добро.

Од тога се бежало и пре него што су рат и беда потерали колоне избеглица, али сада једна нова, избегличка српска књижевност почиње да се враћа као талас драгоцених дарова које би, барем, ваљало примити отмено и са радошћу. Опроштајни дар Владимира Тасића, који сам ових неколико година ишчекивао са већим нестрпљењем него што сам спреман да признам, претвара у причу књижевну антропологију даривања каква је својствена отменим душама. Много више од тога што је то промишљена и мудра књига, одлично написана и тако савршено савремена да можда представља нови јориковски облик писања који нам је толико потребан, и много више од тога што успоставља лук који уме да споји кратке романе Црњанског и Албахарија, а да не пропусти да иронично обележи траг Киша и Павића, много више од тога: роман Владимира Тасића је једно мало ремек-дело.

Владимир Тасић, један фини, још коју годину млади новосадски господин који је из равнице отишао у свет да студира и доцније предаје математику, има ту врлину да књижевну имагинацију не оптерећује, него проширује и дограђује разноврсним знањем које не оклева да утка у узбудљиву причу. Затим му је својствено да у поетички алгоритам претвори такорећи идеалну размеру економије стила и мотива, дрхтавице заплета и радости сазнања. У Опроштајном дару открио је и како да приповедање непосредно

Владимир Тасић:
Опроштајни дар,
Нови Сад,
Светови, 2001.

чини животним, да читаоца обавеже да се идентификује са избегличком, породичном и љубавном причом и сада ту помаже једино нечитање. Само онај ко из зависти или чисте пизме не буде читао његову прозу може остати равнодушан, далек или нем.

Тако су две књиге одличних прича (*Псеудологија фантастика*, 1995; *Радост бродоломника*, 1997) биле најкраћи могући пут до овог кратког романа у којем се између ироније и пастиша превреднује не само наш савремени живот у позном и некрофилном титоизму, те у време распада и ратовања, него се слика савремене цивилизације проверава у расколу између потреба срца и душе, са једне стране, и празнине високоорганизованог, технолошки и економски супериорног друштва, са друге. На ту причу морају да реагују бића у којима сатирски зов страсти, као најбоља, а оријентална лењост као најгора црта природе, стварају посебну осетљивост. Да би читаоца уловио у ову замку вешто постављену једном сензибилитету, Владимир Тасић је интертекстуалним везама и алузијама везао пажњу читаоца за све оно што је основни ниво, цивилизацијска расправа у приповедању. У следећем кораку је исплео мрежу реченица које се додирују и преплићу иако их раздвајају странице па и читава поглавља књиге, и тек када ова постмодерна анестезија почне потпуно да делује, остају љупке приче о врапцу, људској доброти и вери, о срцу, ритму постојања и осећању већем од живота, о пепелу, анђeosкој близини, двојнику и спасењу у близости, о грнчарији, уметности, њеној историји и облицима, а пре свега о расколу између симулација и љубави. Све оно што су авети, харпије и ериније од интимног живота одузимале, било да смо се о боља својства људскости сами огрешили или само затекли у туђој нискости, све се то разрешава топлином загрљаја и блискошћу. Онда када пронађе љубав, између Маје и “моје жене”, па чак и обичног псића, онда се више сфере повлаче из наше узалудне носталгије. Ми смо пепео давно експлодираних звезда у којима су се као у топионици правили елементи, атоми од којих је начињено наше тело, и у пепео ћемо се вратити. Али и небеска брига, за којом толико чезне савремени човек, и због којег је двојнички лик брата у *Опшитајном дафу* дивинизован, претвара се у пепео који, као прозу прилика, ваља протопити у поезију срца.

Историји и поетици савремене српске књижевности Владимир Тасић у исти мах нуди оно што јој је најпотребније и што је најтеже пронаћи: виталан облик приповедања

у којем се најбоље наслеђе краја века и нова потреба за суочавањем са стварношћу претапају у ово што сам, са мишљу о Чарнојевићу, назвао јориковско приповедање. Јер оно што је у *Опроштајном дању* најбоље, то је што сусрет са стварношћу не завршава у сентиментализму који би изневерио све оне fine ироничне трагове у прози. Претапање времена и укидање просторног дисконтинуитета, расправа са Ничеом и уметношћу, са породичним обичајима и друштвеноисторијским догађајима, а нарочито удвајање главног јунака, дакле расцеп субјекта, ритам реченице и неразрешивост метафизичких дилема – све је то наслеђе Црњанског и *Дневника о Чарнојевићу*. Усамљености модерног човека, нихилизму и сусрету са традицијом и историјом, са сликом оца и мајке, уз ритам срца и метални укус живота, уз канадски снег и разговоре са женом, све је то наслеђе Давида Албахарија између *Цинка* и избегличке трилогије која завршава *Мамцем*. Владимир Тасић је у тај распон успео да смести своје прозно даривање, свој срчани сусрет са светом знања и живота, и помирио вртлоге образованих мисли и простих ситуација. Троделна музичка форма концерта томе, додуше, мало доприноси, али ништа и не квари, па ако је радости овог читаоца, уверењу овог критичара и смиреном задовољству професора требало нешто и одузети, у овој прилици није се нашло ништа теже од напомене која није ни примедба.